

Pranavopanishad 2

——
ಪ್ರಣವೋಪನಿಷತ್ 2

——
Document Information

Text title : praNavopaniShat 2

File name : praNavopaniShat2.itx

Category : upanishhat, vedanta, deities_misc

Location : doc_upanishhat

Proofread by : Sunder Hattangadi

Description-comments : aprakAshitA upaniShadaH

Latest update : October 18, 2017

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 17, 2023

sanskritdocuments.org

ಪ್ರಣವೋಪನಿಷತ್ 2

ಬ್ರಹ್ಮ ಹ ವೈ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಪುಷ್ಕರೇ ಪುಷ್ಕರೇ ಸಸೃಜೇ . ಸ ಖಲು ಬ್ರಹ್ಮಾ
ಸೃಷ್ಟಶ್ಚಿಂತಾಮಾಪೇದೇ . ಕೇನಾಹಮೇಕೇನಾಕ್ಷರೇಣ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ ಕಾಮಾನ್
ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ ಲೋಕಾನ್ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ ದೇವಾನ್ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ ವೇದಾನ್ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ
ಯಜ್ಞಾನ್ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ ಶಬ್ದಾನ್ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ ವ್ಯುಷ್ಟಿಃ ಸರ್ವಾಣಿ ಚ
ಭೂತಾನಿ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾನ್ಯನುಭವೇಯಮಿತಿ . ಸ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಮಚರತ್ .
ಸ ಓಮಿತ್ಯೇತದಕ್ಷರಮಪಶ್ಯತ್ . ವಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಮಾತ್ರಂ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ
ಸರ್ವವಿಭ್ವಯಾತಯಾಮಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಂ ವ್ಯಾಹೃತಿಂ ಬ್ರಹ್ಮದೈವತಂ ತಥಾ
ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ ಕಾಮಾನ್ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ ಲೋಕಾನ್ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ ದೇವಾನ್ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ
ವೇದಾನ್ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ ಯಜ್ಞಾನ್ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ ಶಬ್ದಾನ್ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ
ವ್ಯುಷ್ಟಿಃ ಸರ್ವಾಣಿ ಚ ಭೂತಾನಿ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾನ್ಯನ್ವಭವತ್ .
ತಸ್ಯ ಪ್ರಥಮೇನ ವರ್ಣೇನಾಪನ್ನೇಹಶ್ಚಾನ್ವಭವತ್ . ತಸ್ಯ
ದ್ವಿತೀಯೇನ ವರ್ಣೇನ ತೇಜೋ ಜ್ಯೋತೀಂಷ್ಯನ್ವಭವತ್ . ತಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಯಾ
ಸ್ವರಮಾತ್ರಯಾ ಪೃಥಿವೀಮಗ್ನಿಮೋಷಧಿವನಸ್ಪತೀನೃಗ್ವೀದಂ ಭೂರಿತಿ
ವ್ಯಾಹೃತಿರ್ಗಾಯತ್ರಂ ಛಂದಸ್ತಿವೃತಂ ಸ್ತೋಮಂ ಪ್ರಾಚೀಂ ದಿಶಂ
ವಸಂತಮೃತುಂ ವಾಚಮಧ್ಯಾತ್ಮಂ ಜಿಹ್ವಾಂ ರಸಮಿತೀಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯನ್ವಭವತ್ .
ತಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಯಾ ಸ್ವರಮಾತ್ರಯಾಂತರಿಕ್ಷಂ ವಾಯುಂ ಯಜುರ್ವೇದಂ ಭುವ ಇತಿ
ವ್ಯಾಹೃತಿಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಛಂದಃ ಪಂಚದಶಂ ಸ್ತೋಮಂ ಪ್ರತೀಚೀಂ ದಿಶಂ
ಗ್ರೀಷ್ಮಮೃತುಂ ಪ್ರಾಣಮಧ್ಯಾತ್ಮಂ ನಾಸಿಕೇ ಗಂಧಘ್ರಾಣಮಿತೀಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯನ್ವಭವತ್ .

ತಸ್ಯ ತೃತೀಯಯಾ ಸ್ವರಮಾತ್ರಯಾ ದಿವಮಾದಿತ್ಯಂ ಸಾಮವೇದಂ ಸ್ವರಿತಿವ್ಯಾಹೃತಿಂ
ಜಾಗತಂ ಛಂದಃ ಸಪ್ತದಶಂ ಸ್ತೋಮಭುದೀಚೀಂ ದಿಶಂ ವರ್ಷರ್ತುಂ
ಜ್ಯೋತಿರಧ್ಯಾತ್ಮಂ ಚಕ್ಷುಷೀ ದರ್ಶನಮಿತೀಂದ್ರಿಯಣ್ಯನ್ವಭವತ್ .
ತಸ್ಯ ವಕಾರಮಾತ್ರಯಾ ಯಶ್ಚಂದ್ರಮಸಮಥರ್ವವೇದಂ ನಕ್ಷತ್ರಾಣ್ಯೋಮಿತಿ
ಸ್ವಮಾತ್ಮಾನಂ ಜನದಿತ್ಯಂಗಿರಸಾಮಾನುಷ್ಠುಭಂ ಛಂದಃ ಏಕವಿಂಶಂ
ಸ್ತೋಮಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದಿಶಂ ಶರದಮೃತುಂ ಮನೋಽಧ್ಯಾತ್ಮಂ ಜ್ಞಾನಂ
ಜ್ಞೇಯಮಿತೀಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯನ್ವಭವತ್ . ತಸ್ಯ ಮಕಾರಶ್ರುತ್ಯೇತಿಹಾಸಪುರಾಣಂ

ವಾಕೋವಾಕ್ಯಗಾಥಾನಾರಾಶಂಸೀರುಪನಿಷದೋನುಶಾಸಮಾನಾನಾಮಿತಿ
 ವೃಧತ್ಕರದ್ರುಹನ್ಮಹತ್ತಚ್ಛಮೋಮಿತಿ ವ್ಯಾಹೃತೀಃ
 ಸ್ವರಶಮ್ಯನಾನಾತಂತ್ರೀಸ್ವರನೃತ್ಯಗೀತವಾದಿತ್ರಾಣ್ಯನ್ವಭವಚ್ಚೈತ್ರರಥಂ
 ದೈವತಂ ವೈದ್ಯುತಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಬಾರ್ಹತಂ ಛಂದಸ್ವಣವತ್ತಯಸ್ತ್ರಿಂಶಸ್ತೋಮೌ
 ಧ್ರುವಾಮೂರ್ಧ್ವಾಂ ದಿಶಂ ಹೇಮಂತಶಿಶಿರಾವೃತೂ ಶ್ಲೋತ್ರಮಧ್ಯಾತ್ಮಂ
 ಶಬ್ದಶ್ರವಣಮಿತಿಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯನ್ವಭವತ್ . ಸೈಷೈಕಾಕ್ಷರ
 ಋಗ್ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತಪಸೋಽಗ್ರೇ ಪ್ರಾದುರ್ಬಭೂವ . ಬ್ರಹ್ಮ ವೇದಸ್ಯಾರ್ಥವರ್ಣಂ
 ಶುಕ್ರಮತ ಏವ ಮಂತ್ರಾಃ ಪ್ರಾದುರ್ಬಭೂವುಃ . ಸ ತು ಖಲು ಮಂತ್ರಾಣಾಂ ತಪಸಾ
 ಶುಶ್ರುಷಾನ್ಯಾಧ್ಯಾಯಾಧ್ಯನೇನ ಯದೂನಂ ಚ ವರಿಷ್ಠಂ ಚ ಯಾತಯಾಮಂ
 ಚ ಕರೋತಿ . ತಥಾಪ್ಯರ್ಥವರ್ಣಂ ತೇಜಸಾ ಪ್ರತ್ಯಾಪ್ಯಾಯಯೇನ್ಮಂತ್ರಾಶ್ಚ
 ಮಾಮಭಿಮುಖೀಭವೇಯುರ್ಗರ್ಭಾ ಇವ ಮಾತರಮಭಿಜಿಘಾಂಸುಃ
 ಪರಸ್ತಾದೋಂಕಾರಪ್ರಯುಕ್ತಯೈತಯೈವ ತದೃಚಾ ಪ್ರತ್ಯಾಪ್ಯಾಯಯೇದೇಷ
 ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಪುರಸ್ತಾದ್ಯುಜ್ಯತ ಏಷಾ ಪಶ್ಚಾತ್ ಸರ್ವತ ಏತಯಾ ಯಜ್ಞಸ್ತಪತೇ
 ತದಪ್ಯೇತದೃಚೋಕ್ಷಂ “ಯಾ ಪುರಸ್ತಾದ್ಯುಂಜತ ಋಚೋಽಕ್ಷರೇ
 ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್ನಿತಿ” . ತದೇತದಕ್ಷರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯಂ ಕಾಮಮಿಚ್ಛೇತ್
 ತ್ರಿರಾತ್ರೋಪೋಷಿತಃ ಪ್ರಾಜ್ಞುಖೋ ವಾಗ್ಯತೋ ಬರ್ಹಿಪ್ಯುಪವಿಶ್ಯ ಸಹಸ್ರಂ ಋಚ
 ಆವರ್ತಯೇತ್ ಸಿದ್ಧ್ಯಂತ್ಯಸ್ಯಾರ್ಥಾಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ಚೇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ..
 ವಸೋರ್ಧ್ವಾರಾಣಾಮಿಂದ್ರನಗರಂ ತದಸುರಾಃ ಪರ್ಯವಾರಯಂತ . ತೇ ದೇವಾ
 ಭೀತಾ
 ಆಸನ್ . ಕ ಇಮಾನಸುರಾನ್ ಹನಿಷ್ಯತೀತಿ . ತಮೋಂಕಾರಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪುತ್ರಂ
 ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ದದೃಶುಸ್ತೇ ತಮಬ್ರವನ್ . ಭವತಾ ಮುಖ್ಯೇನೇಮಾನಸುರಾನ್
 ಜಯೇಮೇತಿ .
 ಸ ಹೋವಾಚ ಕಿಂ ಮೇ ಪ್ರತೀವಾಹೋ ಭವಿಷ್ಯತೀತಿ . ವರಂ ವೃಣೀಷ್ಯೇತಿ .
 ವೃಣ ಇತಿ . ಸ ವರಮವೃಣೀತ . “ನ ಮಾಮನೀರಯಿತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ
 ಬ್ರಹ್ಮ ವದೇಯುರ್ಯದಿ ವದೇಯುರಬ್ರಹ್ಮ ತತ್ಸ್ಯಾತ್” ಇತಿ . ತಥೇತಿ ತೇ ದೇವಾ
 ದೇವಯಜನಸ್ಯೋತ್ತರಾರ್ಥೇಽಪ್ಯೇಃ ಸಂಯತ್ವಾ ಆಸಂಸ್ತಾನೋಂಕಾರೇಣಾಗ್ನೀಧ್ರೀಯಾ
 ದೇವಾ ಅಸುರಾನ್ ಪರಾಭಾವಯಂತ . ತದ್ಯತ್ಪರಾಭಾವಯಂತ ತಸ್ಮಾದೋಂಕಾರಃ
 ಪೂರ್ವಮುಚ್ಚಾರ್ಯತೇ . ಯೋ ಹ ವಾ ಏತಮೋಂಕಾರಂ ನ ವೇದಾವಶ್ಯಃಸ್ಯಾದಿತ್ಯಥ
 ಯ
 ಏವಂ ವೇದ ಬ್ರಹ್ಮವಶಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ ತಸ್ಮಾದೋಂಕಾರ ಋಗ್ಭವತಿ ಯಜುಷಿ ಯಜುಃ
 ಸಾಮ್ನಿ ಸಾಮ ಸೂತ್ರೇ ಸೂತ್ರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಶ್ಲೋಕೇ ಶ್ಲೋಕಃ ಪ್ರಣವೇ
 ಪ್ರಣವ

ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ..

ಓಂಕಾರಂ ಪೃಚ್ಛಾಮಃ ಕೋ ಧಾತುಃ ಕಿಂ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಂ ಕಿಂ ನಾಮಾಖ್ಯಾತಂ
ಕಿಂ ಲಿಂಗಂ ಕಿಂ ಚ ವಚನಂ ಕಾ ವಿಭಕ್ತಿಃ ಕಃ ಪ್ರತ್ಯಯಃ ಕಃ ಸ್ವರಃ
ಉಪಸರ್ಗೋ ನಿಪಾತಃ ಕಿಂ ವೈ ವ್ಯಾಕರಣಂ ಕೋ ವಿಕಾರಃ ಕೋ ವಿಕಾರೀ
ಕತಿಮಾತ್ರಃ

ಕತಿವರ್ಣಃ ಕತ್ಯಕ್ಷರಃ ಕತಿಪದಃ ಕಃ ಸಂಯೋಗಃ ಕಿಂ ಸ್ಥಾನಾನುಪ್ರದಾನಕರಣಂ
ಶಿಕ್ಷಕಾಃ ಕಿಮುಚ್ಚಾರಯಂತಿ ಕಿಂ ಛಂದಃ ಕೋ ವರ್ಣ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇ ಪ್ರಶ್ನಾಃ .
ಅಥೋತ್ತರೇ ಮಂತ್ರಾಃ . ಕಲ್ಪೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಋಗ್ ಯಜುಃ ಸಾಮ .
ಕಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನ

ಓಂಕಾರಮಾದಿತಃ ಕುರ್ವಂತಿ . ಕಿಂ ದೈವತಂ ಕಿಂ ಜ್ಯೋತಿಷಂ ಕಿಂ ನಿರುಕ್ತಂ ಕಿಂ
ಸ್ಥಾನಂ ಕಾ ಪ್ರಕೃತಿಃ ಕಿಮಧ್ಯಾತ್ಮಮಿತಿ ಷಟ್ಪಿಂಶತ್ಪ್ರಶ್ನಾಃ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಾಣಾಂ
ತ್ರಯೋ ವರ್ಗಾ ದ್ವಾದಶ ಏಕಾಶತೈರೋಂಕಾರಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಃ ..
ಇಂದ್ರಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಮಪೃಚ್ಛತ್ ಭಗವನ್ನಭ್ಯಸ್ತೂಯ ಪೃಚ್ಛಾಮೀತಿ . ಪೃಚ್ಛ
ವತ್ಸೇತ್ಯಬ್ರವೀತ್ . ಕಿಮಯಮೋಂಕಾರಃ ಕಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ ಕಿಂ ಚೈತಚ್ಚಂದಃ ಕಿಂ
ಚೈತದ್ವರ್ಣಃ ಕಿಂ ಚೈತದ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಪದ್ಯತೇ . ತಸ್ಮಾದ್ವೈತಮೋಂಕಾರಂ
ಪೂರ್ವಮಾಲೋಭಸ್ವರಿತೋದಾತ್ತ ಏಕಾಕ್ಷರ ಓಂಕಾರ ಋಗ್ವೇದೇ ತ್ರೈಸ್ವಯೋದಾತ್ತ
ಏಕಾಕ್ಷರ ಓಂಕಾರೋ ಯಜುರ್ವೇದೇ ದೀರ್ಘಪ್ಲುತೋದಾತ್ತ ಏಕಾಕ್ಷರ ಓಂಕಾರಃ
ಸಾಮವೇದೇ

ಹ್ರಸ್ವೋದಾತ್ತ ಏಕಾಕ್ಷರಃ ಉಕಾರೋಽಥರ್ವವೇದೇಽನುದಾತ್ತೋದಾತ್ತದ್ವಿಪದ ಅ
ಉ

ಇತ್ಯರ್ಧಚತಸ್ರೋ ಮಾತ್ರಾ ಮಕಾರೇ ವ್ಯಂಜನಮಿತ್ಯಾಹುಃ . ಯಾ ಸಾ ಪ್ರಥಮಾ
ಮಾತ್ರಾ ಬ್ರಹ್ಮದೈವತ್ಯಾ ರಕ್ತಾ ವರ್ಣೇನ ಯಸ್ತಾಂ ಧ್ಯಾಯತೇ ನಿತ್ಯಂ ಸ
ಗಚ್ಛೇದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಪದಂ . ಯಾ ಸಾ ದ್ವಿತೀಯಾ ಮಾತ್ರಾ ವಿಷ್ಣುದೈವತ್ಯಾ ಕೃಷ್ಣಾ
ವರ್ಣೇನ ಯಸ್ತಾಂ ಧ್ಯಾಯತೇ ನಿತ್ಯಂ ಸ ಗಚ್ಛೇದ್ವೈಷ್ಣವಂ ಪದಂ . ಯಾ ಸಾ
ತೃತೀಯಾ ಮಾತ್ರಾ ಈಶಾನದೈವತ್ಯಾ ಕಪಿಲಾ ವರ್ಣೇನ ಯಸ್ತಾಂ ಧ್ಯಾಯತೇ ನಿತ್ಯಂ
ಸ ಗಚ್ಛೇದೈಶಾನಂ ಪದಂ . ಯಾ ಸಾರ್ಧಚತುರ್ಥಿ ಮಾತ್ರಾ ಸರ್ವದೈವತ್ಯಾ
ವ್ಯಕ್ತಿಭೂತಾ ಸ್ವಂ ವಿಚರತಿ ಶುದ್ಧಸ್ಥಿತಿಕಸನ್ನಿಭಾ ವರ್ಣೇನ ಯಸ್ತಾಂ
ಧ್ಯಾಯತೇ ನಿತ್ಯಂ ಸ ಗಚ್ಛೇತ್ ಪದಮನಾಮಕಂ . ಓಂಕಾರಸ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿಂ ವಿಪ್ರೋ
ಯೋ ನ ಜಾನಾತಿ ತತ್ಪುನರುಪನಯನಂ ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಚನಮಾದರ್ಶವ್ಯಂ .
ಯಥಾ ಲಾತವ್ಯೋ ಗೋತ್ರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ . ಪುತ್ರೋ ಗಾಯತ್ರಂ ಛಂದಃ ಶುಕ್ಲೋ
ವರ್ಣಃ .

ಪುಂಸೋ ವತ್ಸೋ ರುದ್ರೋ ದೇವತಾ . ಓಂಕಾರೋ ವೇದಾನಾಂ ಉತ್ತರೋಪನಿಷದಂ
 ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಃ . ಕೋ ಧಾತುರಿತ್ಯಾಪ್ತೇರ್ಧಾತುರವತಿಮಪ್ಯೇಕೇ .
 ರೂಪಸಾಮಾನ್ಯಾದ್ಯರ್ಥಸಾಮಾನ್ಯಾನ್ಯನ್ಯದೀಯಸ್ತಸ್ಮಾದಾಪೇರೋಂಕಾರಃ
 ಸರ್ವಮಾಪ್ನೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ . ಕೃದಂತಮರ್ಥವತ್ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಮದರ್ಶನಂ
 ಪ್ರತ್ಯಯಸ್ಯ ನಾಮ ಸಂಪದ್ಯತೇ . ನಿಪಾತೇಷು ಚೈನಂ ವೈಯ್ಯಾಕರಣಾ ಉಕ್ಷತ್ತಂ
 ಸಮಾಮನಂತಿ . ತದವ್ಯಯೀಭೂತಮನ್ವರ್ಥವಾಚೀ ಶಬ್ದೋ ನ ವ್ಯೇತಿ ಕದಾಚನೇತಿ

ಸದೃಶಂ ತ್ರಿಷು ಲಿಂಗೇಷು ಸರ್ವಾಸು ಚ ವಿಭಕ್ತಿಷು . ವಚನೇಷು ಚ
 ಸರ್ವೇಷು ಯನ್ನ ವ್ಯೇತಿ ತದವ್ಯಯಂ ..

ಕೋ ವಿಕಾರೀ ಚ್ಯವತೇ ಪ್ರಕಾರಣಮಾಪ್ನೋತಿರಾಕಾರಪಕಾರೌ ವಿಕಾರ್ಯೌ ಆದಿತಃ
 ಓಂಕಾರೋ ವಿಕ್ರಿಯತೇ . ದ್ವಿತೀಯೋ ಮಕಾರ ಏವಂ ದ್ವಿವರ್ಣ ಏಕಾಕ್ಷರ
 ಓಮಿತ್ಯೋಂಕಾರೋ

ನಿರ್ವೃತ್ತಃ . ಕತಿಮಾತ್ರ ಇತ್ಯಾದೇಸ್ತಿಸ್ತೋ ಮಾತ್ರಾಃ ಅಭ್ಯಾಧಾನೇ ಹಿ ಪ್ಲವತೇ .
 ಮಕಾರಶ್ಚತುರ್ಥೀ ಕಿಂ ಸ್ಥಾನಮಿತ್ಯುಭಾವೋಷ್ಠೌ ಸ್ಥಾನಮಾಧಾನಕರಣೇ ಚ
 ದ್ವಿಃಸ್ಥಾನಂ ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರಮವರ್ಣಲೇಶಃ ಕಂಠ್ಯೋ ಯಥೋಕ್ತಶೇಷಃ ಪೂರ್ವೋ
 ವಿವೃತ್ತಕರಣಸ್ಥಿತಶ್ಚ ದ್ವಿತೀಯಃ ಸ್ಪೃಷ್ಟಕರಣಸ್ಥಿತಶ್ಚ . ನಾಯಂ

ಯೋಗೇ ವಿದ್ಯುತ ಆಖ್ಯಾತೋಪನರ್ಗಾನುದಾತ್ತಃ ಸ್ವರಿತಲಿಂಗವಿಭಕ್ತಿವಚನಾನಿ ಚ
 ಸಂಚ್ಛಿನ್ನಾಧ್ಯಾಯಿನ ಆಚಾರ್ಯಾಃ ಪೂರ್ವೇ ಬಭೂಬುಃ . ಶ್ರವಣಾದೇವಂ
 ಪ್ರತಿಪದ್ಯಂತೇ .

ನ ಕಾರಣಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತ್ಯಥಾಪರಪಕ್ಷೀಯಾಣಾಂ ಕವಿಃ ಪಂಚಾಲಚಂಡಃ
 ಪರಿಪೃಚ್ಛಕೋ ಬಭೂವಾಂಬುಃ ಪೃಥಗುದ್ಗೀಧದೋಷಾನ್ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತಿತಿ .
 ತದ್ವಾಚ್ಯುಪಲಕ್ಷಯೇತ್ ವರ್ಣಾಕ್ಷರಪದಾಂಕಶೋ ವಿಭಕ್ತ್ಯಾಮೃಷಿನಿಷೇವಿತಾಮಿತಿ
 ವಾಚಂ ಸ್ತುವಂತಿ . ತಸ್ಮಾತ್ ಕಾರಣಂ ಬ್ರೂಮೋ ವರ್ಣಾನಾಮಯಮಿದಂ
 ಭವಿಷ್ಯತೀತಿ

ಷಡಂಗವಿದಸ್ತತ್ತಯಾಧೀಮಹಿ . ಕಿಂ ಛಂದ ಇತಿ . ಗಾಯತ್ರಂ ಹಿ ಛಂದೋ
 ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಾನಾಮೇಕಾಕ್ಷರಾ ಶ್ಲೇತವರ್ಣಾ ಚ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾ . ದ್ವೌ ದ್ವಾದಶಕೌ
 ವರ್ಗಾವೇತದ್ವೈ ವ್ಯಾಕರಣಂ ಧಾತ್ವರ್ಥವಚನಂ ಶೈಕ್ಷಂ ಛಂದೋ ವಚನಂ
 ಚಾಥೋತ್ತರೌ ದ್ವೌ ದ್ವಾದಶಕೌ ವರ್ಗೌ ವೇದರಹಸಿಕೀ (?) ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಾ
 ಮಂತ್ರಕಲ್ಪೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮೃಗ್ಯಜುಃಸಾಮಾಧರ್ವಾಣ್ಯೇಷಾ ವ್ಯಾಹೃತಿಶ್ಚತುರ್ಣಾಂ
 ವೇದಾನಾಮಾನುಪೂರ್ವೇಣ . ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರಿತಿ ವ್ಯಾಹೃತಯಃ ..
 ಅಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಪ್ರವಲ್ವಿತಾನಿ ಶ್ರುಯಂತೇ ದ್ವಾಪರಾದಾವೃಷೀಣಾಮೇಕದೇಶೋ
 ದೋಷಯತೀಹ ಚಿಂತಾಮಾಪೇದೇ . ತ್ರಿಭಿಃ ಸೋಮಃ ಪಾತವ್ಯಃ ಸಮಾಪ್ತಮಿವ

ಭವತಿ . ತಸ್ಮಾದ್ಭಗ್ವಜುಸ್ಸಾಮಾನ್ಯಪಕ್ರಾಂತತೇಜಾಂಸ್ಯಾಸಂಸ್ತತ್ರ ಮಹರ್ಷಯಃ
ಪರಿದೇವಯಾಂಚಕ್ರ . ಮಹಚ್ಛೋಕಭಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸೋ ನ ಚೈತಸವೈಃ
ಸಮಭಿಹಿತಂ ತೇ ವಯಂ ಭಗವಂತಮೇವೋಪಧಾವಾಮ . ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ
ಶರ್ಮ

ಭವಾನಿತಿ . ತೇ ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತೂಷ್ಟೀಮತಿಷ್ಠನ್ನಾನುಪಸನ್ನೇಭ್ಯ
ಇತ್ಯುಪೋಪಸೀದಾಮೇತಿ ನೀಚೈರ್ಬಭೂಬುಃ . ಸ ಏಭ್ಯ ಉಪನೀಯ
ಪೋವಾಚ . ಮಾಮಿಕಾಮೇವ ವ್ಯಾಹೃತಿಮಾದಿತಃ ಕೃಣುದ್ವಮಿತ್ಯೇವಂ
ಮಾಮಕಾ ಅಧೀಯಂತೇ . ನರ್ತೇ ಭೃಗ್ವಂಗಿರೋವಿದ್ಭ್ಯಃ ಸೋಮಃ
ಪಾತವ್ಯ ಋತ್ವಿಜಃ ಪರಾಭವಂತಿ . ಯಜಮಾನೋ ರಜಸಾಪದ್ವಸ್ಯತಿ
ಶ್ರುತಿಶ್ಚಾಪದ್ವಸ್ತಾಪತಿಷ್ಠತೀತ್ಯೇವಮೇವೋತ್ತರೋತ್ತರಾದ್ಯೋಗಾಲೋಕಂ
ತೋಕಂ ಪ್ರಶಾಧ್ವಮಿತ್ಯೇವಂ ಪ್ರತಾಪೋ ನ ಪರಾಭವಿಷ್ಯತೀತಿ . ತಥಾಹ
ಭಗವನ್ನಿತಿ ಪ್ರತಿಪೇದಿರೇ ಆಪ್ಯಾಯಯಂಸ್ತೇ ತಥಾ ವೀತಶೋಕಭಯಾ ಬಭೂವುಃ

ತಸ್ಮಾದ್ಭಕ್ತವಾದಿನ ಓಂಕಾರಮಾದಿತಃ ಕುರ್ವಂತಿ ..

ಕಿಂ ದೈವತಮಿತ್ಯುಚಾಮಗ್ನಿದೈವತಂ ತದೇವ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಾಯತ್ರಂ ಛಂದಃ
ಪೃಥಿವೀ ಸ್ಥಾನಂ “ಅಗ್ನಿಮೀಡೇ ಪುರೋಹಿತಂ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ದೇವಮೃತ್ವಿಜಂ .
ಹೋತಾರಂ ರತ್ನಧಾತಮಂ .” ಇತ್ಯೇವಮಾದಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಋಗ್ವೇದಮಧೀಯತೇ .
ಯಜುಷಾಂ ವಾಯುದೈವತಂ ತದೇವ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚೈಷ್ವಭಂ ಛಂದೋಽನ್ತರಿಕ್ಷಂ
ಸ್ಥಾನಂ “ಇಷೇ ತ್ವೋರ್ಜೇ ತ್ವಾ ವಾಯವಃ ಸ್ಥೋಪಾಯವಃ ಸ್ಥ ದೇವೋ ವಃ
ಸವಿತಾ ಪ್ರಾರ್ಪಯತು ಶ್ರೇಷ್ಠತಮಾಯ ಕರ್ಮಣೇ” ಇತ್ಯೇವಮಾದಿಂ ಕೃತ್ವಾ
ಯಜುರ್ವೇದಮಧೀಯತೇ . ಸಾಮ್ನಾದಿತ್ಯೋ ದೈವತಂ ತದೇವ ಜ್ಯೋತಿರ್ಜಾಗತಂ
ಛಂದೋ

ದ್ಯಾಃ ಸ್ಥಾನಂ “ಅಗ್ನ ಆಯಾಹಿ ವೀತಯೇ ಗೃಣಾನೋ ಹವ್ಯದಾತಯೇ . ನಿಹೋತಾ
ಸತ್ತಿ ಬರ್ಹಿಷಿ .” ಇತ್ಯೇವಮಾದಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಾಮವೇದಮಧೀಯತೇ .

ಅಥರ್ವಣಾಂ ಚಂದ್ರಮಾ ದೈವತಂ ತದೇವ ಜ್ಯೋತಿಃ ಸರ್ವಾಣಿ ಛಂದಾಂಸ್ಯಾಪಃ
ಸ್ಥಾನಂ “ಶನ್ನೋ ದೇವೀರಭಿಷ್ವಯೇ” ಇತ್ಯೇವಮಾದಿಂ ಕೃತ್ವಾ
ಅಥರ್ವವೇದಮಧೀಯತೇ . ಅಭ್ಯಃ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮೋ ಭೂತಗ್ರಾಮಃ ಸಂಭವತಿ

ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಮಾಪೋಮಯಂ ಭೂತಂ ಸರ್ವಂ ಭೃಗ್ವಂಗಿರೋಮಯಂ
ಅಂತರೈತೇ

ತ್ರಯೋ ವೇದಾ ಭೃಗೂನಂಗಿರಸಃ ಶ್ರಿತಾ ಇತ್ಯಬಿತಿ ಪ್ರಕೃತಿರಪಾಮೋಂಕಾರೇಣ

ಚೈತನ್ಯಾದ್ವೈತಃ ..

ಇತಿ ಪ್ರಣವೋಪನಿಷತ್ (2) ಸಮಾಪ್ತಾ .

Proofread by Sunder Hattangadi

Pranavopanishad 2

pdf was typeset on September 17, 2023

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

